

تبیین برنامه زبان آموزی کودکان پیش دبستانی در مناطق دو زبانه

راهنمای طراحی و تدوین محتوای
زبان آموزی در مناطق دو زبانه
(و زبان دوم)

مؤلف: فریده عصاره

تصویرگر: میثم موسوی

همکاران در تهیه نمونه واحد یادگیری:

مونا بافته دمنه - حمیرانی اورانی - کبری بابایی
کبری مالمیر - سمانه خداوردی - کیومرث سلطانی

میر شمس الدین

عنوان و نام پدیدآور

: عصاره، فریله، ۱۳۴۱.

تبیین برنامه زبان آموزی کودکان پیش دبستانی در مناطق دوزبانه ... / مؤلف فریده عصاره

تعب و زحمت موسیٰ! همکاران در تهیه نمونه واحد یادگیری مونا پافته دمنه ... [و دیگران]!

آء اء] سآزمان ٱز وءءء و ٱز نامه رٱزى آموزشى وزارت آموزشى و ٱرورش.

تہران: مؤسسہ فرهنگ، مدرسوہ پرهان (انتشارات مدرسوہ)، ۱۳۹۱.

۱۰۴ ص: مصور (رنگی).

972994-02-994-2.

مشخصات نشر

مستخلصات نظامی

شایک

وَضَعْتُ قَهْرَ مَشْنُونٍ

یادداشت

فا:

ہمکاران در تہہ نمونہ واحد یادگیری مونا بافتہ دمنہ، حمیرا نیاورانی، کبری بابایی، کبری مالعیر

سجائے خدا و دی، کی مرث سلطانہ

زبان - راهنمای آموزشی - روش نوین

زبان - راهنمای آموزشی (قبل از مدرسه)

امروزه قبل از مدرسه

میں نے اس سے پہلے اس کی بات نہیں کی تھی۔

یافتہ دمنہ، مونا

سازمان پژوهش و برنامه ریزی آموزش: مؤسسه فرهنگی مدرسه برهان (انتشارات مدرسه).

٢١٣٩١ ن ٤٦ / ٢٥ / ٥٢

IV:115A:

TMAO: 0.0

رنگبندی ویو سی

سازمان یث و همش، ویر نامه ریزی آموزشی،

وزارت آموزش و پرورش

تس: برنامه زبان آموزی کودکان پیش دبستانی در مناطق دوزبانه

راهنمای طراحی و تدوین محتوای زبان آموزی در مناطق دوزبانه (وزبان دوم)

مؤلف: فریدہ عصارہ

نصو پر گم : میثم موسوی

گر افیست: فرشید پیمان پر

چاپ اول: ۱۳۹۱

تیراڑ: ۱۰۰۰ نسخہ

لینوگرافی، چاپ و صحافی از: خانه چاپ - اصفهان

قیمت: ۵۰۰۰۰ ریال

حق جواب محفوظ است

شایک ۳-۰۴۶۴-۰۸-۹۶۴-۹۷۸

ISBN 978-964-08-0464-3

نشانہ: تم ان خیابان سپہد قمر، یار کریم خان زند، کوچہ شہید محمود حقیقت طلب، شماره ۸

تلف: ۸۸۰۰۳۲۴۹ دورنویس (فاکس): ۸۸۹۰۳۸۰۹

www.cmma.ir

فهرست مطالب

۸	مقدمه
۱۱	گفتار اول: دوزبانگی
۱۱	فصل اول: کلیاتی پیرامون دوزبانگی
۱۲	۱/۱- شیوه‌های دوزبانه شدن
۱۲	الف) دوزبانگی طبیعی
۱۳	ب) دوزبانگی مدرسه‌ای
۱۴	۱/۲- برتریهای دوزبانگی
۱۴	الف) شناختی
۱۵	ب) اجتماعی - ارتباطی
	فصل دوم: مسائل کودکان مناطق دوزبانه ایرانی
۱۶	در ورود به مدرسه
۲۳	گفتار دوم: تبیین برنامه زبان‌آموزی در مناطق دوزبانه
۲۳	فصل سوم - رویکرد برنامه
۲۴	۳/۱- رویکرد درک - بنیاد
۲۵	۳/۲- رویکرد ارتباطی
۲۶	۳/۳- رویکرد شفاهی - موقعیتی
۲۷	۳/۴- رویکرد عاطفی - انسانی
۲۸	فصل چهارم: اهداف برنامه درسی زبان‌آموزی در مناطق دوزبانه
۲۹	۴/۱- اهداف کلی

۲۹	الف) کسب توانش زبانی و ارتباطی به زبان فارسی
۲۹	ب) ارتقای نگرش مثبت به زبان فارسی
۲۹	۴/۲-توانش زبانی و توانش ارتباطی
۳۱	۴/۳-اهداف جزئی
۳۱	۱- ۴/۳/۱-گوش دادن
۳۳	۲- ۴/۳/۲-سخن گفتن
۳۶	۳- ۴/۳/۳-آمادگی برای خواندن و نوشتن
۳۶	الف- آمادگی برای خواندن:
۳۷	ب- آمادگی برای نوشتن
۳۹	فصل پنجم: محتوا در برنامه درسی زبان آموزی در مناطق دو زبانه
۴۰	۵/۱-ماهیت و چارچوب محتوا در برنامه
۴۰	۵/۲-ساختار فعالیت
۴۰	۱- ۵/۲/۱-مرحله اول: پیش فعالیت
۴۱	۲- ۵/۲/۲-مرحله دوم: فعالیت اصلی
۴۱	۳- ۵/۲/۳-مرحله سوم: پس فعالیت
۴۳	۵/۳-چارچوب محتوایی یک واحد یادگیری (فعالیت)
۴۳	۱- ۵/۳/۱-انتخاب واژگان
۴۳	الف- واژگان پایه
۴۳	ب- واژگان مشترک
۴۳	پ-واژگان کتاب‌های پایه اول
۴۴	ت- واژگان جدید
۴۴	۲- ۵/۳/۲-معیارهای انتخاب واژه‌های مناسب برای کودکان
۴۴	الف- بسامد
۴۴	ب- تناسب لغات با زبان آموزان
۴۵	پ- مترادفها
۴۵	ت- کلمات شامل
۴۵	ث- شبکه معنایی
۴۶	۳- ۵/۳/۳-کارکردهای زبان فارسی
۴۷	۴- ۵/۳/۴-معیارهای انتخاب کارکردهای مناسب برای کودکان

۴۹	۵/۳/۵- انتخاب ساختارهای زبانی
۵۰	۵/۳/۶- معیارهای انتخاب ساختارهای مناسب برای کودکان
۵۰	۵/۴- نکات مربوط به انتخاب و تدوین محتوا
۵۰	۵/۵- اشکال مختلف تهیه محتوا
۵۰	۵/۵/۱- از پیش آماده
۵۱	۵/۵/۲- تغییر در متنهای از پیش آماده
۵۱	الف- افزودن
۵۱	ب- کم کردن
۵۲	پ- ساده سازی
۵۲	۵/۵/۳- مولف ساز
۵۲	۵/۶- زبان انتخابی برای فعالیت
۵۳	۵/۶/۱- گونه گفتاری و نوشتاری زبان
۵۵	۵/۷- اصول و معیارهای عمومی ناظر بر انتخاب محتوا
۵۶	۵/۸- اصول و معیارهای عمومی ناظر بر سازمان دهی محتوا
۵۸	فصل ششم: روش ها در برنامه درسی زبان آموزی در مناطق دوزبانه
۵۹	۶/۱- اصول قابل توجه در به کارگیری روش ها
۶۳	فصل هفتم: ارزشیابی در برنامه درسی زبان آموزی در مناطق دوزبانه
۶۵	فصل هشتم: شقوق استفاده از فعالیتها و واحدهای یادگیری
۶۵	زبان آموزی برای کودکان مناطق دوزبانه:
۶۹	گفتار سوم: روند طراحی و تولید یک واحد یادگیری
۶۹	زبان آموزی در مناطق دوزبانه
۷۱	فصل نهم: طراحی و تهیه نقشه واحد یادگیری (فراهم کردن مقدمات و ملزومات یک واحد یادگیری)
۷۱	۹/۱- انتخاب موضوع
۷۲	۹/۱/۱- انتخاب زیرمجموعه های موضوع
۷۲	۹/۱/۲- معیارهای مهم در انتخاب موضوع

۷۲	الف) ویژگیهای کودکان
۷۳	ب) شرایط اقلیمی، فرهنگی، اجتماعی در نظر گرفته شود
۷۴	پ) در نظر گرفتن امکانات
۷۴	۹/۲- مشخص کردن اهداف
۷۴	۹/۲- تعیین چارچوب محتوایی
۷۴	۹/۴- انتخاب نوع فعالیتهای در یک واحد یادگیری
۷۴	۹/۵- زمان در نظر گرفته شده برای اجرای یک واحد یادگیری
۷۶	۹/۶- جدول انتظارات و محدوده محتوا در یک واحد یادگیری
۷۷	فصل نهم: تدوین یک فعالیت
۷۸	فصل یازدهم: دستورالعمل مربی
۷۹	فصل دوازدهم: ارزیابی از واحد یادگیری
۸۰	۱۲/۱- معیارهای بررسی واحد یادگیری زبان آموزی در مناطق نوزبانه
۸۰	الف- فرم شماره ۱- معیارهای اجرایی
۸۱	ب- فرم شماره ۲- معیارهای محتوایی
۸۳	ضمائم
۸۳	۱- یک نمونه واحد یادگیری زبان آموزی با موضوع کوچه
۸۵	۲- چارچوب محتوا در واحد یادگیری
۸۶	۳- فعالیت شماره ۱: قصه
۹۲	۴- فعالیت شماره ۲: مکالمه
۹۶	۵- فعالیت شماره ۳: کاردستی
۹۹	۶- فعالیت شماره ۴: نمایش خلاق
۱۰۲	۷- فعالیت شماره ۵: مکالمه مقایسه‌ای

فهرست منابع مورد استفاده

- ۱- مدرسی، یحیی، درآمدی بر جامعه‌شناسی زبان، مؤسسه تحقیقات فرهنگی، ۱۳۷۴.
- ۲- راییش، واین، برخورد زبانی، ترجمه حمید سرهنگیان، تبریز، ۱۳۵۵.
- ۳- عصاره، فریده، بررسی مشکلات زبان‌آموزی، کودکان پایه اول ابتدایی در مناطق دوزبانه
- ۴- عصاره، فریده، بافته، مون، زبان‌آموزی کودکان پیش‌دبستانی، انتشارات مدرسه، ۱۳۹۱.
- ۵- عصاره، فریده، اهداف برنامه زبان‌آموزی مناطق دوزبانه، مجله رشد پیش‌دبستانی، زمستان ۱۳۸۸.
- ۶- عصاره، فریده، محتوای برنامه زبان‌آموزی مناطق دوزبانه، مجله رشد پیش‌دبستانی، بهار ۱۳۸۹.
- ۷- عصاره، فریده، روش پاسخ کاملاً بدنی در مناطق دوزبانه، مجله رشد پیش‌دبستانی پاییز ۱۳۸۹
- ۸- راهنمای برنامه درسی زبان‌آموزی کودکان پیش‌دبستانی در مناطق دوزبانه، مصوبه ۱۳۸۷/۸/۵ مورخ ۱۳۸۷/۱۲/۸

- 1- friman 'larsen(2000) Techniques and principles in teaching of language
- 2- Richards 'jack c'(2001) Approaches and methods in language teaching. Cambridge university press
- 3- <http://www.ed.gov/databases/EAICDigests/ed321969.html>

مقاله

کتابی که در دست شماست، به منظور راهنمایی و آشناسازی مؤلفان و تولیدکنندگان محتوای واحدها و فعالیتهای زبان آموزی کودکانی است که در مناطق غیرفارسی زبان این مرز و بوم زندگی می کنند. این کتاب براساس راهنمای برنامه زبان آموزی کودکان پیش دبستانی در مناطق دوزبانه، مصوب شورای عالی آموزش و پرورش به شماره ۱۳۸۷/۸/۵ و به تاریخ ۱۳۸۷/۸/۵ تهیه شده است.

محورهای بحث در این کتاب بر سه گفتار مبتنی است. پایان بخش این کتاب ضائمی آورده شده که مشتمل بر نمونه فعالیتهای زبان آموزی در قالب یک واحد یادگیری است.

گفتار اول اجمالی از مباحث دوزبانی مشتمل بر دو فصل است که در آن به شیوه های دوزبانی، مزایا و برتریهای آن، دستبندی کودکان مناطق مختلف دوزبانه در کشور ایران و نیز مسائل قابل توجه در هر دسته می باشد. گفتار دوم به تبیین عناصر برنامه درسی زبان آموزی کودکان در مناطق دوزبانه اختصاص دارد، هشت فصل را دربر می گیرد. در اولین عنصر برنامه که رویکرد است، ضمن اشاره به تلفیقی بودن آن، رویکرد ارتباطی برنامه مورد تأکید قرار گرفته است. در ضمن رویکردهای دیگری از قبیل رویکرد

درک بنیاد، شفاهی - موقعیتی، عاطفی - انسانی را هم که با آن درآمیخته شده، توضیح داده شده است. در فصل بعد در این گفتار، اهداف کلی و جزئی برنامه تبیین شده است. توانش زبانی و ارتباطی که هدف کلی برنامه را تشکیل می‌دهد، و همچنین اهداف جزئی و خرده مهارت‌های مربوط به چهار مهارت زبانی شرح داده شده است.

در سومین عنصر برنامه، یعنی محتوا، علاوه بر تعریف آن، به ساختار و ساختمان یک فعالیت زبان‌آموزی که تکه‌ای از یک واحد یادگیری است؛ چارچوب محتوایی هر واحد و فعالیت یادگیری در قالب مقوله‌هایی از قبیل دسته‌های مختلف واگانی، ساختارها و کارکردهای زبانی که عناصر تشکیل‌دهنده قلمرو محتوا هستند؛ اشاره شده است. علاوه بر آن، در این فصل، به چگونگی انتخاب و تدوین محتوا که می‌تواند به سه شکل مؤلف ساخته، از پیش آماده، و تغییر در محتوا انجام گیرد؛ پرداخته می‌شود. اصول حاکم بر انتخاب و سازمان‌دهی محتوا نیز از جمله عناوین دیگری است که در بخش محتوا جلوه می‌کند.

پس از محتوا، در فصل دیگری از این گفتار روشها خودنمایی می‌کند. اعم از چپستی و چرایی آنها در زبان‌آموزی کودکان پیش‌دبستانی مناطق دو زبانه، انواع آن و نیز اصولی که در به کارگیری روشها باید مورد توجه قرار گیرد. همچنین نحوه ارزشیابی از پیشرفت زبان‌آموزی کودکان مناطق مذکور و اصولی که در این عنصر حساس باید توجه شود. آخرین فصل گفتار دوم را تشکیل می‌دهد.

از آنجاکه میزان دانش و توانش زبانی (به زبان فارسی) کودکان مناطق دو زبانه به یک اندازه نیست، چندسطری نیز درباره شقوق و راه‌های مختلف استفاده از فعالیتها و واحدهای یادگیری زبان‌آموزی متناسب با سطح زبانی کودکان در نقاط مختلف آن مناطق نگاشته شده است.

درگفتار سوم، روند طراحی و تولید یک واحد زبان آموزی، که از نوع محتوای مؤلف ساخته نشأت می‌گیرد، در سه بخش زیر، از اولین مرحله که انتخاب موضوع است، تا آخرین مرحله آن که بررسی ارزشیابی واحدهای یادگیری است، شرح داده شده است. این بخشها به ترتیب عبارت‌اند از: ۱- طراحی، یعنی تهیه نقشه یک واحد زبان آموزی ۲- تدوین فعالیتهای زبانی ۳- بررسی و ارزشیابی از فعالیتهای زبان آموزی. در ضمن این سه بخش با کلیه زیربخشهای آن در یک نمودار یک صفحه‌ای به نمایش گذاشته شده است.

در بخش سوم نیز، چند فعالیت زبان آموزی مشتمل بر مکالمه، داستان، نمایش و کار دستی، در قالب یک واحد یادگیری با عنوان "کوچه" طراحی و تدوین شده است.

در پایان جا دارد از همکاری مداوم اعضای محترم کمیته زبان آموزی، خانمها مونا بافته و حمیرا نیاورانی و نیز از سرکار خانم فاطمه رمضانی و جناب آقای مرتضی طاهری که زحمات بررسی این مجموعه را پذیرفتند و از رهنمودهای آنان بهره‌مند شده‌ایم، تقدیر و تشکر شود.

فریده عصاره

۱۳۹۰

